

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Соціально-гуманітарний факультет
Кафедра романо-германської філології та перекладу
Кафедра іноземних мов

МАТЕРІАЛИ

III Міжнародної науково-практичної онлайн-конференції

**«Актуальні питання інтернаціоналізації
вищої освіти в Україні: лінгвістичний, правовий
та психолого-педагогічний аспекти»**

24-25 березня 2022 року

Біла Церква – 2022

УДК 378.018.556(477):80:34:159.9

Актуальні питання інтернаціоналізації вищої освіти в Україні: лінгвістичний, правовий та психолого-педагогічний аспекти: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (Біла Церква, 24-25 березня 2022 р.). – Біла Церква: БНАУ, 2022. – 138 с.

Редакційна колегія:

Олена Шуст, д-р екон. наук;
Сергій Мерзлов, д-р с.-г. наук;
Ольга Варченко, д-р екон. наук;
Інна Ковальчук, канд. юр. наук;
Bozay Réka, PhD;
Péter Csátár, PhD;
Олена Цвид-Гром, канд. філол. наук;
Вікторія Ігнатенко, канд. пед. наук;
Marzena Sobczak-Michalowska, prof. ;
Magdalena Bergmann, dr. ;
Marek Bogusz;
Kashuba Svitlana, prof. ;
Thomas Gronier;
Олена Олешко, канд. с.-г. наук.

Збірник містить матеріали учасників Міжнародної науково-практичної онлайнконференції «Актуальні питання інтернаціоналізації вищої освіти в Україні: лінгвістичний, правовий та психолого-педагогічний аспекти», що присвячені висвітленню широкого кола питань, які стосуються інтернаціоналізації вищої освіти.

Автори несуть відповідальність за достовірність фактів, цитат, посилань на літературні джерела та вживання власних імен.

Ел. адреса: <http://science.btsau.edu.ua/taxonomy/term/27>

©БНАУ 2022

Клочко А.О. Підготовка викладача закладу вищої освіти до використання технологій дистанційного навчання у професійній діяльності.....	119
Колісник М. Ю. International Virtual Learning Environment in Ukraine.....	121
Тарасюк А.М., Вакалюк Н. І. Modeling Technology Stages of Educational Computer Task in the Process of Distance Learning of a Foreign Language.....	123
Хомчук О. П. Психологічні умови ефективності дистанційного навчання.....	125

***Секція 6. Актуальні питання протидії окупації України
в умовах війни із російським агресором***

Сокиринська О.А. Аналіз правового статусу окупованих територій за нормами міжнародного гуманітарного права.....	128
Макарчук В.В. Особливості кваліфікації деяких злочинів вчинених з використанням умов воєнного стану в Україні.....	132
Аргат Я.П. Гібридна війна росії проти України.....	135
Мельник О.Г. Посилення кримінальної відповідальності за злочини проти основ національної безпеки України в умовах дії режиму воєнного стану.....	137

Секція 6.

Актуальні питання протидії окупації України в умовах війни із російським агресором

УДК 341.322.5

СОКИРИНСЬКА О.А., к.ю.н., доцент, завідувач кафедри публічно-правових дисциплін

Білоцерківський національний аграрний університет, м. Біла Церква, Україна

АНАЛІЗ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЙ ЗА НОРМАМИ МІЖНАРОДНОГО ГУМАНІТАРНОГО ПРАВА

Акцентовано увагу на аналізі особливостей правового статусу окупованих територій під час збройного конфлікту, що видається досить актуальним у сучасній ситуації ведення війни на Україні.

Ключові слова: збройний конфлікт, особи що потребують заступництва, держава-окупант, міжнародне гуманітарне право.

Правила, що діють по відношенню до окупованих територій, містяться, окрім частини III розділу III Конвенції IV, також у Гаазькому положенні про закони і звичаї сухопутної війни. Стаття 42 Положення встановлює принцип, відповідно до якого для того щоб територія вважалася в юридичному розумінні «окупованою», вона повинна «дійсно знаходитись під владою недружньої армії» [1]. З метою ще більш докладного пояснення цього питання, в частині 2 додано, що «вплив розповсюджується лише на ті області де ця влада встановлена та здатна проявляти свою діяльність» [2]. Стаття 43 робить з цього два висновки: з одного боку, ворог, що зайняв територію зобов'язаний «застосувати усі від нього можливі заходи для того, щоб наскільки це можливо, встановити та забезпечити громадський порядок та громадське життя», з іншого боку, при цьому він повинен ставитись з повагою до «існуючих в країні законів, якщо цьому не завадить непереборна сила».

Окрім цього Положення містить правила, що регулюють такі різноманітні питання, як збір податків, реквізиція майна, повинності, розпорядження рухомим та нерухомим майном, що належало державі. Ці особливі правила можна залишити без коментарів, оскільки вони встановлюються в кожному окремому випадку на розсуд окупаційної влади. Загальне зауваження полягає в наступному: в сучасному суспільстві рівень впливу держави та безпосередньої участі її органів у справах економіки й суспільного життя непомірно вище, ніж це було до того часу, коли

текст цього Положення формувався. Держава-окупант не може не стикатися як з наслідками глибоких змін в житті суспільства, так й підвищенням ролі держави. Частина III розділу III Конвенції IV, що була написана в той час, коли ці зміни вже відбулися, але були далекі до завершення та відображали цю нову тенденцію. Частина III розділу III Конвенції IV починається з твердження важливого принципу: головуючі особи, що знаходяться на окупованій території, не можуть бути «ні в якому разі та ніяким чином» позбавлені преференцій, що надає Конвенція, ані в силу змін у встановлених правилах, що діють на даній території, ані в силу угоди укладеної між органами місцевих влад та державою-окупантом, ані в силу анексії всієї або частини окупованої території (стаття 47).

До заходів, які заборонені особливо, відносяться насильницьке переміщення як окремих осіб, що потребують заступництва, так й груп населення, а також депортація населення з окупованих територій в будь яку іншу країну. В той же час дозволена евакуація даного окупаційного району, «якщо цього вимагає забезпечення безпеки населення або є особливо вагомим міркування військового характеру» (стаття 49).

Стаття 51 передбачає, що особи які потребують заступництва, досягли 18 років, можуть бути направлені на примусову роботу, але тільки в межах окупованих територій на якій вони знаходяться, й «тільки на роботу, що необхідна або для потреб окупаційної армії, або на роботу, що пов'язана з комунальними підприємствами, харчуванням, житлом, одежею, транспортом і здоров'ям населення захопленої місцевості». Будівництво оборонних споруд, артилерійських позицій і таке інше не входить в перелік дозволених видів робіт, оскільки це не є тим різновидом робіт, що «необхідні для потреб окупаційної армії», але слугує для (подальших) військових операцій держави окупанта.

На разі, організації та посадові особи на окупованій території продовжують свою роботу як і раніше. Оскільки вони не мають зобов'язання щодо дотримання вірності державі окупанту, кожна інструкція або розпорядження, що виходять від окупаційної влади, можуть раз по зраз ставити перед посадовими особами складне питання: чи повинні вони продовжувати співробітництво з владою щодо виконання цих розпоряджень, - питання, відповіді на яке може бути досить складно, наприклад для сил поліції. Саме тому стаття 54 Конвенції визнає право посадових осіб та суддів утримуватись «від виконання своїх зобов'язань з міркувань моралі». У такому випадку державі окупанту забороняється змінювати їх статус або застосовувати до них санкції, або будь які заходи примусу чи дискримінувати їх, - вона має право звільнити їх із займаних посад. Держава-окупант повинна проявляти особливу турботу про дітей (стаття 50). Вона повинна «за допомогою усіх засобів» забезпечити населення продуктами харчування та санітарними

матеріалами (стаття 55), а також підтримувати охорону здоров'я та загальну гігієну на окупованій території (стаття 56).

У статті 57 обмежується реквізиція цивільних лікарень окупаційною владою випадками «крайньої необхідності нагляду за пораненими і хворими військовими», лише тимчасово «за мови, що будуть своєчасно прийняті заходи для забезпечення лікування хворих, що перебувають в цих лікарнях, для забезпечення потреб цивільного населення в лікуванні». До того ж держава окупант «дозволить служителям культу надавати духовну допомогу своїм одновірцям» (стаття 58).

Статті 59-61 розглядають діяльність з надання допомоги, що здійснюють інші держави або «незалежні гуманітарні організації, такі як Міжнародний Комітет Червоного Хреста», в інтересах населення окупованих територій, якщо його забезпечення недостатнє. Держава-окупант зобов'язана погодитись на здійснення цих заходів та сприяти їм на умовах, що передбачені у нормативних актах. Окрім колективної допомоги особи, що потребують заступництва на окупованих територіях також мають право на отримання індивідуальних відправлень з гуманітарною допомогою – стаття 62 допускає обмеження цього права лише у випадку протиріччя інтересам безпеки. Важливим є те, що Конвенція зобов'язує державу-окупанта дозволяти (за умов дотримання лише тимчасових заходів, що як виключення можуть вводитися за умов забезпечення безпеки надзвичайного характеру) національним органам Червоного Хреста та Червоного Півмісяця здійснювати діяльність, що відповідає принципам Червоного Хреста, що були закріплені Міжнародними конференціями Червоного Хреста. Іншим спільнотам, що займаються наданням допомоги, а також існуючим організаціям цивільної оборони буде дозволено продовжувати свою роботу на тих самих умовах (стаття 63).

Важливий аспект держави-окупанта «за допомогою усіх засобів, що вона має відновити та забезпечити наскільки це можливо громадянський порядок та безпеку» полягає у взаємозв'язку такого обов'язку з кримінальним законодавством, що діяло на цій території до окупації. Стаття 64 встановлює принцип, відповідно до якого це законодавство «діє, за виключенням випадків, коли воно може бути відмінено або призупинено державою-окупантом, якщо це законодавство являє собою загрозу безпеці держави-окупанта або перешкоджає застосуванню цієї Конвенції» (наприклад, коли закон проголошує будь яку форму роботи на злочини держави-окупанта). Аналогічним чином існуючі судові органи виконують свої функції під час всіх правопорушень, що передбачені цим законодавством. З іншого боку, ця норма визнає за державою-окупантом право розповсюджувати на цю територію дії власних законодавчих актів, що вкрай необхідні для виконання її зобов'язань відповідно до дії Конвенції IV, підтримка нормального управління територіями та забезпечення безпеки держави-окупанта, особового складу та майна

окупаційних військ або адміністрацій, а також використовуваних нею об'єктів та комунікаційних ліній. Будь які законодавчі акти, що вводяться в дію таким чином, а також ті, за які передбачена кримінальна відповідальність повинні бути опубліковані й доведені до відома населення на їх мові і не мають зворотної сили. Вочевидь, випадки порушень законодавчих актів, що запроваджуються окупаційною владою, повинні розглядатися в судах окупаційної держави. Стаття 66 передбачає, що особи, які в цьому звинувачуються, повинні бути передані аполітичним військовим судам створеним належним чином. Суди першої інстанції повинні бути розташовані на окупованій території, а суди другої інстанції будуть здійснювати судочинство переважно на цій самій території.

Починаючи з 67 статті, норми Конвенції встановлюють правила, якими суди держави-окупанта повинні керуватись під час здійснення кримінального судочинства. Окрім правил процедури, особлива увага приділяється правилам, що стосуються дозволених засобів кримінального покарання. Стаття 68 передбачає, що самим строгим засобом покарання є інтернування або просте тюремне ув'язнення, причому по відношенню до осіб, що потребують заступництва таке буде єдиним заходом позбавлення свободи за таке правопорушення, що, хоча й здійснюється з єдиним наміром нашкодити окупаційній державі, не тягне тяжких наслідків, оскільки не є посяганням на життя або фізичну недоторканість особового складу окупаційних військ або адміністрації, не створює суттєвої колективної небезпеки та не завдає суттєвої шкоди майну окупаційних військ чи адміністрації або об'єктам, що вона їх використовує. Держава-окупант може публікувати положення, що передбачають смертну кару тільки для осіб, які винні в особливо тяжких злочинах, а саме: у шпигунстві, у серйозних диверсійних актах, спрямованих проти військових об'єктів держави-окупанта, а також у навмисних правопорушеннях, що стали причиною смерті одного чи більше осіб за умови, що законодавство окупованої території, яке діяло до початку окупації, передбачало у подібних випадках смертну кару. Смертний вирок може бути винесений злочинцю тільки у випадку, якщо на момент скоєння правопорушення особі було не менше ніж 18 років, а також якщо було особливе застереження суду на те, що, обвинувачений не є громадянином держави-окупанта, й у зв'язку з цим він не пов'язаний з нею жодним обов'язком вірності.

Розділ Конвенції про окуповані території завершується кількома положеннями, що стосуються заходів безпеки, які держава-окупант може застосувати, оскільки буде вважати їх допустимими з огляду на необхідність забезпечення безпеки по відношенню до осіб, що потребують заступництва. Стаття 78 обмежує її можливості щодо цього та вказує, що держава-окупант може примусово поселити їх у визначеному місці або інтернувати їх. Подібне рішення,

окрім всього, передбачає право на апеляцію, й якщо залишиться в силі, повинно періодично переглядатися.

Необхідно зауважити, що дієвість вищезазначених правил, які стосуються дозволених форм покарання та застосування допустимих заходів безпеки, у значній мірі визначається змістом статті 5 положення про те, що коли окрема особа, яка потребує заступництва буде затримана у якості шпигуна чи диверсанта або у якості підозрюваного на законних підставах у діяльності, що загрожує безпеці державі-окупанта, ця особа може бути позбавлена прав на зв'язок, що гарантується даною Конвенцією, у випадку якщо держава-окупант буде вважати, що цього вимагає військова необхідність. Однак, і в такому випадку, з цією особою слід поводитись гуманно. Більш того, у випадку судового переслідування (якщо таке буде можливим) ці особи повинні отримати право на справедливий суд відповідно до правил, що встановлені Конвенцією IV. У такому випадку, особливий режим по відношенню до таких осіб повинен бути припинений у найкоротший строк, що може бути допустимий безпекою держави.

Список використаної літератури

1. Гаазька конвенція про закони і звичаї суходільної війни від 18 жовтня 1907 року Електронний ресурс. – режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_765#Text
2. Женевська Конвенція про захист цивільного населення під час війни. Женева, 12 серпня 1949 р. *Четверта Женевська Конвенція (1949)* Електронний ресурс. – режим доступу: <https://www.icrc.org/rus/resources/documents/misc/geneva-convention-4.htm>

УДК 343.3

МАКАРЧУК В.В. канд. юрид. наук, асистент кафедри конституційного права та теоретико-правових дисциплін

Білоцерківський національний аграрний університет, м. Біла Церква, Україна

ОСОБЛИВОСТІ КВАЛІФІКАЦІЇ ДЕЯКИХ ЗЛОЧИНІВ, ВЧИНЕНИХ З ВИКОРИСТАННЯМ УМОВ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

В тезах розглядаються деякі зміни внесені в законодавство України стосовно мародерства, диверсії, державної зради, крадіжки, грабежу, розбою, вимагання, заволодіння майном та колабораційної діяльності вчинених в умовах воєнного стану.

Ключові слова: Кримінальний кодекс України, кримінальна відповідальність, обтяжуюча обставина, кваліфікуюча ознака, мародерство, колабораційна діяльність.

Вчинення злочинів з використанням умов військового стану означає, що особа вчиняючи злочин має на меті полегшення вчиненого використовуючи найбільш